

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

ÁŠŠEMEAVNUDEADOJJI/SAKSBEHANDLER

Jon Petter Gintal. +47 78 47 40 84

jon.petter.gintal@samediggi.no

DIN ČUJ./DERES REF.

MIN ČUJ./VÅR REF.

12/6066 - 2

Almmut go válodát oktavuoda/

Oppgis ved henvendelse

BEAVN/DATO

14.03.2013

Høringsuttalelse - Lov om endring av naturmangfoldloven om tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale

Vi viser til deres høringsbrev/notat av 20.12.2012.

Sametinget støttet at Norge undertegnet Nagoya-protokollen til konvensjonen om biologisk mangfold i New York den 11. mai 2011, jf. vår oversendelse til Miljøverndepartementet i notat av 7.4.2011 om uttalelse til foreleggelse av utkast til kongelig resolusjon om undertegning av Nagoya-protokollen om tilgang til genetiske ressurser.

Sametinget anser Nagoya-protokollen som viktig for urfolk fordi den anerkjenner og ivaretar *rettighetene og interessene som urfolk har til genetiske ressurser og til tradisjonell kunnskap* som knytter seg til genetiske ressurser, herunder at også urfolk skal ta del i de fordeler som skapes ved utnyttig av genetiske ressurser. Forordet til protokollen beskriver hvordan det innbyrdes forholdet mellom genetiske ressurser og tradisjonell kunnskap henger nøye sammen for urfolk og urfolk besitter eierskap til dette. Det er derfor i Sametingets interesse at Norge ratifiserer Nagoya-protokollen.

Sametinget er enig i vurderingene i høringsbrevet om at Norge ikke oppfyller forpliktelsene etter Nagoya-protokollen, og at det er nødvendig å innføre nye regler eller andre tiltak som oppfyller disse forpliktelsene hvis Norge skal tiltre protokollen. Dette påpekte Sametinget også i notatet av 7.4.2011.

Det overnevnte faller videre sammen med vedtak i Sametingets plenum i Sak 44/08 den 27.11.2008. I sitt enstemmige samtykke til naturmangfoldloven vedtok Sametinget blant annet:

"Sametinget forventer at Norge aktivt og raskt konkretiserer og implementerer de framtidige resultatene fra et internasjonalt regime om tilgang til genressurser og rettferdig fordeling, basert på artiklene 15 og 8 (j) under Konvensjonen om biologisk mangfold."

Sametinget har redegjort i notatet av 7.4.2011 at flere av prinsippene (artiklene) i Nagoya-protokollen er en slik karakter og viktighet i forhold til samiske rettigheter og interesser at det bør igangsettes prosesser for å utrede om de bør lovhjemles ved endringer i eksisterende lovverk eller i en ny lov om Tradisjonell Kunnskap i Norge. Når viktige prinsippsspørsmål om samiske rettigheter og interesser skal avklares er det Sametingets primærposisjon at dette bør gjøres med bakgrunn i et grundig utredningsarbeid, lovutvalg (NOU) eller tilsvarende, og at regjeringen konsulterer med Sametinget og samiske lokalsamfunn og/eller særskilte samiske interesser som kan bli direkte påvirket av lovgivningen før lovforslag oversendes Stortinget. For Sametinget er det derfor et selvstendig poeng at samiske rettigheter lovfestes.

I dette tilfellet foreslår imidlertid Miljøverndepartementet at det innføres en ny forskriftshjemmel i naturmangfoldloven for å legge til rette for at det kan gis forskriftsbestemmelser om tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale. Men bakgrunn i Sametingets primærstandpunkt er det altså ikke ideelt at det materielle innholdet om samiske rettigheter i tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale reguleres i en forskrift, det bør lovfestes.

I denne saken er Sametinget villig til å fravike sitt primærstandpunkt dersom visse vilkår oppfylles. Sametinget samtykker til Miljøverndepartementets foreslåtte løsning om at hvilke bestemmelser om tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale som bør gis kommer i medhold av den foreslåtte forskriftshjemmelen. Sametinget har ingen merknader til innholdet i den foreslåtte forskriftsendringen. Sametinget er videre enig at forskriftsendringen må utredes nærmere før et forslag sendes på egen høring på et senere tidspunkt. Sametinget mener at en slik utredning må utføres av et arbeidsutvalg/arbeidsgruppe som innbefatter samisk ekspertise på dette feltet. Mandatet og sammensetningen til dette arbeidsutvalg/arbeidsgruppe må være gjenstad for konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Sametinget ser behov for at det gjennomføres en rask konsultasjonsprosess rett etter denne høringen av Lov om endring av naturmangfoldloven, og før saken oversendes Stortinget. Slik at Sametingets standpunkter og eventuelle enighets- og uenighetspunkter mellom departementet og Sametinget protokollføres. Konsultasjoner kan gjennomføres rett etter påsken for Sametingets del.

På det samme konsultasjonsmøtet kan også partenes syn på om samene har rettigheter til genetiske materiale protokollføres. Sametinget mener at samene ikke bare har rettigheter til tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale, men også til genetisk materiale alene i gitte tilfeller. Dette kan ha konsekvenser i forhold til nasjonal oppfølging av Nagoya-protokollen, blant annet artikkel 6, jf. Sametingets notat av 7.4.2011. Vi viser i denne sammenhengen til tidligere konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget om havressursloven og naturmangfoldloven.

Samt til vedtak i Sametingets plenum om naturmangfoldloven i Sak 44/08 den 27.11.2008, som blant annet sier:

"Sametinget merker seg at loven sier at genetisk materiale fra naturen er en felles ressurs som tilhører fellesskapet i Norge, herunder også det samiske folket. Samt at urfolks interesser knyttet til genetisk materiale skal ivaretas. Sametinget vil gjennom konsultasjoner følge opp forskriftsarbeid som omhandler uttak og utnyttelse av genetisk materiale fra naturen, herunder hvordan opplysninger om urfolks tradisjonelle kunnskap skal håndteres. Sametinget understreker at bruk av samenes tradisjonelle kunnskaper for å nyttiggjøre seg av genetisk materiale kun kan finne sted dersom direkte berørte samer på forhånd og på fritt grunnlag har gitt sitt informerte samtykke, og først etter at det er avtalt en rettferdig og rimelig kompensasjon til de direkte berørte samene og tilhørende samiske lokalsamfunn."

Sametinget viser til havressurslovens § 2. *Retten til ressursane* :

"Dei villlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg."

Samt til merknader til de enkelte paragrafer som her blant annet sier:

"Paragrafen er ny og slår fast at dei villlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg. Forslaget er drøfta i kapittel 4.3. Føresegna etablerer ikkje statleg eigedomsrett til ressursane i juridisk forstand, men uttrykkjer fellesskapet sin rett til ressursane i motsetnad til ein privateigd ressurs. Dette feillesskapet vert utgjort både av det samiske folket, det norske folket og alle andre innbyggjarar i Noreg. Fellesskapet sin rett til ressursane er ikkje noko nytt og har lege til grunn som ein grunnleggjande premis for fiskeripolitikken over lengre tid."

Videre viser vi til naturmangfoldlovens § 57. *(forvaltning av genetisk materiale)*:

"Genetisk materiale fra naturen er en felles ressurs som tilhører fellesskapet i Norge og forvaltes av staten. Utnyttningen skal være til mest mulig gagn for miljø og mennesker i både nasjonalt og internasjonalt perspektiv, der det også legges vekt på en hensiktsmessig fordeling av fordelene ved utnyttning av genetisk materiale og slik at urfolks og lokalbefolknings interesser ivaretas."

Samt til merknader til de enkelte bestemmelser som her blant annet sier:

"Bestemmelsen slår fast at genetisk materiale tilhører fellesskapet i Norge. Dette fellesskapet utgjør både det norske folket, det samiske folket og andre innbyggere i Norge. Bestemmelsen sier også at det er staten som er ansvarlig for forvaltningen av det genetiske materialet i Norge. Hensikten med å slå fast dette er å tydeliggjøre statens styrings- og håndhevingsrett til genetisk materiale."

Dearvuodaiguin/Med hilsen

Hege Fjellheim
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

Jon Petter Gintal
seniorráđdeaddi/seniorrådgiver

Kopi: Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Postboks 8004 Dep., 0030 Oslo
Justis- og beredskapsdepartementet, Postboks 8005 Dep, 0030 Oslo